

*Αναλυτική προσέγγιση στο έργο του Χρήστου Σαμαρά MONUMENT- PHOTOTRO-
POS (2013) Etude for solo Viola*

Ανδρέας Γεωργοτάς

Η μελέτη του έργου *MONUMENT- PHOTOTROPOS (2013) Etude for solo Viola* του Χρήστου Σαμαρά είναι μια αναλυτική προσέγγιση. Αρχικά, το έργο αξιολογείται σε ό,τι αφορά την τεχνική του οργάνου. Διερευνάται, δηλαδή, ο τρόπος με τον οποίο ο συνθέτης αξιοποιεί τόσο τις ηχητικές δυνατότητες της βιόλας όσο και τις τεχνικές και τα γνωρίσματά της. Στη συνέχεια γίνεται μια προσπάθεια αξιολόγησης της εκπαιδευτικής πλευράς του έργου, φωτίζοντας τον τρόπο με τον οποίο η μελέτη του βοηθάει τους εκτελεστές του οργάνου.

Το έργο *MONUMENT- PHOTOTROPOS* γράφτηκε το 2013 μετά από παράκληση του γράφοντα προς τον συνθέτη. Στόχος του ήταν να διευρυνθεί το εκπαιδευτικό ρεπερτόριο σε μορφή *etude* και να τεθεί στη διάθεση των εκτελεστών που αναζητούν έργα σε υψηλό επίπεδο.

Το έργο διαρκεί από τρία έως τριάνμισα λεπτά και έχει ως χαρακτηριστικό γνώρισμα τις εναλλαγές στις δυναμικές. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρόκειται για ένα δεξιοτεχνικό έργο, το οποίο δεν παρουσιάζει δυσκολίες σε θέματα ρυθμού και δεν εξετάζει την ικανότητα του εκτελεστή στις μικτές υποδιαίρεσεις. Ωστόσο, παρουσιάζονται δυσκολίες σε ό,τι αφορά την τεχνική που απαιτείται τόσο για το δεξί χέρι (ταχύτητα κυρίως), όσο και για το αριστερό, το οποίο δεν είναι δυνατόν να μεταβεί από τη μία θέση στην άλλη πάντα με ομαλό τρόπο, αποφεύγοντας τα μεγάλα άλματα. Εκείνο που το καθιστά, όμως, ξεχωριστό είναι το γεγονός ότι οι παραπάνω δυσκολίες

ξεπερνιούνται με τη μελέτη, καθώς ο συνθέτης γράφει προσαρμόζοντας τις δυσκολίες στη φυσιολογία της βιόλας.

Το έργο εστιάζει στα αρμονικά και μελωδικά διαστήματα και τα θέτει με μεγάλη ποικιλία και μορφές. Απαιτείται να εκτελεστούν με ακρίβεια υποχρεώνοντας αφενός να προεκταθεί το τέταρτο δάκτυλο του δεξιού χεριού και αφετέρου διατυπώνεται η πρόταση να προεκταθεί το τρίτο δάκτυλο σε κάποιες περιπτώσεις.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στην πρώτη περίπτωση ο εκτελεστής δεν έχει άλλη επιλογή παρά να προεκτείνει το τέταρτο δάκτυλο, κάτι που συχνά αποδεικνύεται ότι δημιουργεί προβλήματα λόγω του μεγέθους της βιόλας. Ως επακόλουθο, ο εκτελεστής μετακινεί το χέρι του και φεύγει από τη σωστή στάση, με αποτέλεσμα τη σύσφιξη του χεριού και να την τονική ανακρίβεια. Για τον λόγο αυτό το ανώτερο διάστημα που εμφανίζεται στο κομμάτι είναι η ογδόη αυξημένη, ένα διάστημα όχι ιδιαίτερα δύσκολο για τον εκτελεστή.

Υπόδειγμα μελέτης και εκτέλεσης

Το κομμάτι ξεκινάει στην πρώτη θέση, με προέκταση του τέταρτου δακτύλου. Στο μέτρο 3 εμφανίζονται δύο *glissandi*. Στο πρώτο προτείνεται η χρήση του δεύτερου δακτύλου (ρε-σι ύφεση), ενώ στο δεύτερο προτείνεται η χρήση του τρίτου δακτύλου (σολ-μι ύφεση). Οι παραπάνω προτάσεις αποσκοπούν στην πρόληψη προβλημάτων όπως η καθυστέρηση στον ρυθμό ή η ενδεχόμενη, μεγαλύτερη του επιτρεπτού, διακοπή του ήχου από μια δακτυλοθεσία με διπλή χρήση του τρίτου δακτύλου.

Μέτρο 1

Poco Moderato capriccioso (♩ = c. 74-78)

Viola

Μέτρο 3

Viola

Στα μέτρα 3-6 εμφανίζονται διάφορα και ποικίλων μορφών μελωδικά διαστήματα, κάτι που παρουσιάζει δυσκολίες και προβλήματα στη δακτυλοθεσία. Στο σημείο αυτό υποδεικνύεται η παρακάτω πρόταση, η οποία μια ευνοϊκότερη θέση των δακτύλων στο αριστερό χέρι. Στόχος είναι και στο σημείο αυτό η όσο το δυνατόν πιο άριστη εκτέλεση σε ό,τι αφορά το *tempo* και το φραζάρισμα.

Μέτρα 3-6

Viola

Vla.

Vla.

Το υπόδειγμα που αναφέρεται παραπάνω στα μέτρα 1-3 βρίσκει εφαρμογή και στα μέτρα 7-8. Τρίτη θέση στο μέτρο 9 (προεκτείνεται το τέταρτο δάκτυλο), ενώ στο 10 πρώτη θέση. Η πέμπτη θέση στο μέτρο 11 είναι μια εξαιρετικά δύσκολη μετάβαση. Αντιμετωπίζεται και πάλι προεκτείνοντας το τέταρτο δάκτυλο, ενώ έπεται η τρίτη θέση. Στον τρίτο και τέταρτο χρόνο προκύπτει η συνεχόμενη χρήση του τρίτου δακτύλου για το σι ύφεση και το φα, γεγονός που δεν επιτρέπει την παραμονή στην ίδια θέση και πρέπει, αν είναι δυνατόν, να αποφεύγεται. Στην τρίτη κίνηση του μέτρου υποδεικνύεται για τον λόγο αυτό η μετακίνηση στην πρώτη θέση (ρε ή σολ), ενώ στην τέταρτη κίνηση υποδεικνύεται μετακίνηση στην τρίτη (φα). Στο μέτρο 12 υποδεικνύεται μετακίνηση στην πρώτη θέση, ενώ στο μέτρο 13 οι πρώτες δύο κινήσεις υποδεικνύεται να παιχτούν όπως στο μέτρο 11.

Μέτρο 11

Viola

ff *f*

Τα αρμονικά και μελωδικά διαστήματα που εμφανίζονται στα μέτρα 13-21 είναι ποικίλα και δημιουργούν δυσκολία στη δακτυλοθεσία. Υποδεικνύεται στο σημείο αυτό η παρακάτω τοποθέτηση, προκειμένου να βρεθεί μια ευνοϊκότερη θέση για τα δάκτυλα και να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν πιο πιστή εκτέλεση, από πλευράς *tempo* και φραζαρίσματος.

Μέτρα 13-21

Viola

Vla.

Vla.

Vla.

Vla.

Υποδεικνύεται το μέτρο 22 να παιχτεί όπως το μέτρο 1.

Η δακτυλοθεσία που υποδεικνύεται στο μέτρο 23 είναι η εξής:

Viola

Στο μέτρο 24 υποδεικνύεται οι πρώτες δύο κινήσεις να παιχτούν όπως στο μέτρο 2, ενώ στην τρίτη κίνηση γίνεται μετακίνηση στην πρώτη θέση.

Τα μέτρα 26 -28 στην πρώτη θέση.

Τα μέτρα 29-39 ως εξής:

Η πρώτη κίνηση του μέτρου 40 αρχίζει στην πρώτη θέση και με προέκταση του τετάρτου δακτύλου, ενώ στη δεύτερη κίνηση του μέτρου εμφανίζεται *glissando* με τρίλια (που καταλήγει στη νότα λα ύφεση, όπως υποδεικνύεται στο πρώτο μέτρο του έργου), το οποίο υποδεικνύεται να γίνει με το δεύτερο και τρίτο δάκτυλο στη σολ χορδή. Το ίδιο συμβαίνει στο *glissando* του μέτρου 41.

Μέτρα 40- 41

Η πρώτη θέση διατηρείται από το μέτρο 42 μέχρι το τέλος. Υποδεικνύεται να γίνουν τα *pizz* με το τέταρτο δάκτυλο του αριστερού χεριού, κάτι που διευκολύνει τον εκτελεστή, με εξαίρεση το πρώτο (μετά το πρώτο *pizzicato* του μέτρου 42 πρέπει να χρησιμοποιηθεί στη νότα μι το τέταρτο δάκτυλο).

Μέτρο 42

Συνοψίζοντας, εκτιμούμε ότι η προς μελέτη σύνθεση κατέχει εξέχουσα θέση στο ρεπερτόριο της βιόλας και ο εκτελεστής ωφελείται διττά, τόσο από εκπαιδευτική όσο και από παιδαγωγική σκοπιά.

Ανδρέας Γεωργιάς, 20/11/2014.